

เปิดเสรีโซลาร์จะไปทางไหน? และปรับค่าไฟฟ้าสะท้อนต้นทุน

- ราคาโซลาร์ลดลง สวนทางความต้องการเพิ่มขึ้น
- เน้นผลิตไฟฟ้าใช้เองในบ้านอาคาร และโรงงานอุตสาหกรรม
- ภาครัฐปรับโครงสร้างค่าไฟฟ้าที่ขึ้น สะท้อนราคาตลาด และเทคโนโลยี

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ทุกวันนี้กระแสการนำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ในครัวเรือนรวมถึงในอุตสาหกรรม ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะในมิติของภาครัฐในเรื่องทิศทาง นโยบาย การสนับสนุนและส่งเสริม จนทำให้ทั้งภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม เริ่มมีความกังวลว่าควรจะได้เห็นหน้าลงทุนติดตั้งโซลาร์เซลล์ หรือรอความชัดเจนจากภาครัฐก่อน

ดร.บุญรอด สังกุลนุกิจ นักวิชาการด้านพลังงานทดแทนอิสระ เปิดเผยว่า ปัจจุบันไทยใช้พลังงานหมุนเวียน (Renewable - RE) ในการผลิตไฟฟ้าร้อยละ 14 ขณะที่การใช้พลังงานหมุนเวียนในการผลิตไฟฟ้าของโลกคิดเป็นร้อยละ 24.5 ซึ่งพลังงานทดแทนมีต้นทุนการผลิตไฟฟ้าสูงกว่าโรงไฟฟ้าถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ (combined cycle) แต่แนวโน้มการผลิตพลังงานจากโซลาร์เซลล์ มีต้นทุนลดลงมากที่สุด

สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตพลังงานจากแสงอาทิตย์โดยใช้แผงโซลาร์เซลล์ (PV) ในประเทศไทย ตามแผน AEDP 2015 มีเป้าหมายมากถึง 6,000 เมกะวัตต์ ขณะที่ปัจจุบัน

ประเทศสามารถผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ได้ 2,651 เมกะวัตต์

ส่วนศักยภาพการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ของไทยมากถึง 50,000 เมกะวัตต์ แต่แนวคิดการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนจะต้องมองถึงศักยภาพแหล่งพลังงานว่า ตำแหน่งที่ตั้งที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ธรรมชาติ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด จากนั้นก็นำเข้าเทคโนโลยีบางส่วน และพัฒนาเทคโนโลยีของตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพ โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะทำให้การใช้พลังงานหมุนเวียนที่ประเทศได้ประโยชน์สูงสุด มีความมั่นคงด้านพลังงาน ทดแทนการนำเข้า เป็นการสร้างอุตสาหกรรม สร้างงาน และรายได้ให้แก่ประเทศ

เชื่อ"โซลาร์ รูฟท็อป" ขยายตัวตามกลไลตลาด

จากการประเมินการติดตั้งโซลาร์ รูฟท็อป จะมีความคุ้มค่าในการลงทุนสำหรับผู้ที่ใช้ไฟมากกว่าเดือนละ 150 หน่วย หรือค่าไฟมากกว่าเดือนละ 470 บาท และมีความต้องการใช้เวลากลางวัน ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากแผงโซลาร์เซลล์สูงกว่าต้นทุน

การผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ แต่มีต้นทุนต่ำกว่า ราคาไฟฟ้าขายปลีก ดังนั้น ไม่ว่ารัฐจะมีมาตรการสนับสนุนหรือไม่ การใช้โซลาร์รูฟท็อป ยังสามารถขยายตัวได้ตามกลไกตลาด แต่ภาครัฐจึงต้องปรับปรุงระบบข้อมูลให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง เพื่อกำหนดทิศทาง นโยบายในการกำกับ สนับสนุน และส่งเสริมอย่างเหมาะสม

ในเรื่องของความมั่นคงด้านพลังงาน ขณะนี้น่าเป็นห่วงเนื่องจากโรงไฟฟ้าใหม่ๆ ก็ยังไม่สามารถขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหิน หรือโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ หากสนับสนุนพลังงานหมุนเวียนมากเกินไป ก็จะมีปัญหาที่ระบบสายส่ง ซึ่ง กฟผ. ต้องปรับปรุงค่อนข้างมาก หรือต้องมีการบริหารจัดการที่ดี

นอกจากนี้ นโยบายของภาครัฐต้องแยกโซลาร์รูฟท็อปกับโซลาร์ฟาร์มออกจากกัน เพราะโซลาร์ฟาร์มใช้พื้นที่มาก แตกต่างจากพื้นที่อยู่อาศัยที่ตั้งอยู่บนหลังคาจะทำให้ไม่มีประเด็นเรื่องการแย่งพื้นที่ ซึ่งทั้งสองแบบนี้ธรรมชาติแตกต่างกันชัดเจน การรับมือติดชอบของภาครัฐก็แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

เปิดเสรี

เอกชนชวนรับนโยบายโซลาร์รูฟท็อป เปิดเสรี

ด้านสุวิทย์ ธรนิษฐ์พานิช ประธาน คลัสเตอร์พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) กล่าวว่า จากการคำนวณรังสีรวมของดวงอาทิตย์รายวันเฉลี่ยต่อปีของพื้นที่ทั่วประเทศพบว่า มีค่าเท่ากับ 18.2 เมกะจูล/ตารางเมตร-วัน แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีศักยภาพพลังงานแสงอาทิตย์ดี แต่ไม่ได้ดีที่สุดในขณะนี้ มติคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน (กพข.) เห็นชอบโครงการส่งเสริมการติดตั้งโซลาร์รูฟอย่างเสรี โดยเน้นให้เป็นการผลิตไฟฟ้าเพื่อใช้เองในบ้าน อาคาร และโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหลัก แล้วจึงขายไฟฟ้าส่วนเกินให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่ายในอัตราที่ต่ำที่สุด โดยราคาซื้อไฟฟ้าจะต้องไม่ต่ำกว่าอัตราประชาชน

โดยสภาอุตสาหกรรมฯ มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทั้งสิ้น 10,000 บริษัท โดยเฉลี่ยจะมีโรงงานประมาณ 1 ใน 4 มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงถึงเดือนละกว่า 3 ล้านบาท หรือประมาณ 2,500 โรงงาน ถ้าคิดเป็นสัดส่วนโรงงานที่มีศักยภาพ และมีความสนใจที่จะลดต้นทุนในการใช้ไฟฟ้ากับทางกลุ่มบริษัทฯ ในสัดส่วนเพียงร้อยละ 10 จะทำให้มีตลาดรองรับถึง 250 เมกะวัตต์ต่อปี หรือมีมูลค่าการลงทุนกว่า 11,250 ล้านบาท ทั้งนี้ การลงทุนสามารถดำเนินการได้เลยโดยไม่ต้องรอโควตาจากภาครัฐ หรือตรวจสอบสายส่งว่างหรือไม่ว่าง เนื่องจากเป็นการจำหน่ายให้โรงงานโดยตรง และเข้าประสงค์เพื่อลดการใช้ไฟฟ้า TOU (Time of Use Rate อัตราค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาการใช้) และควบคุมค่าไฟฟ้าในอาณาเขต

การไฟฟ้าเตรียมสำรองไฟฟ้า

อย่างไรก็ตาม ปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องกว่า 30 ปีที่ผ่านมา ซึ่งความต้องการไฟฟ้าสูงสุด (พีค) มีโอกาสพุ่งสูงถึง 30,000 เมกะวัตต์ ซึ่งในอนาคตผู้ใช้ไฟฟ้าจะกลายเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าโดยโซลาร์เซลล์ หากมีมาก ๆ เช่น มี 1,000 เมกะวัตต์ กพฟ. ก็จะต้องสำรองไฟฟ้า 1,000 เมกะวัตต์ เวลาชดเชยวันจะได้เข้ามาเสริมทันที ซึ่งก็จะมีค่าๆ เทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงาน หรือ Energy Storage เหมือนต้องมีโรงไฟฟ้าไว้สำรอง เพื่อมาสำรองไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน รวมไปถึงการสำรองไฟฟ้าในระบบของกพฟ. ให้มีความเสถียรมากยิ่งขึ้น

“ช่วงนี้เป็นช่วงที่ปรับโครงสร้างความเข้าใจกับ backup rate เพราะมันถึงเวลาที่จะต้องแก้แล้ว แล้วเราจะต้องปรับตัวด้วย ในอนาคตเชื่อว่าโซลาร์ฟาร์มจะไม่เกิดแล้ว โซลาร์เสรีจะมีเพียงโซลาร์รูฟ แบ่งเป็นอุตสาหกรรมและบ้าน ซึ่งภาครัฐต้องทำโซลาร์เสรีให้มีความชัดเจน”

นอกจากนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กพฟ.) จำเป็นต้องเตรียมไฟฟ้าสำรองไว้สำหรับความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด เช่น หากประเทศมีความต้องการใช้

สูงสุด 30,000 เมกะวัตต์ กพฟ. จะต้องเตรียมไฟฟ้าไว้อย่างน้อย 35,000 เมกะวัตต์ ไม่ใช่แค่ 30,000 เมกะวัตต์ เพราะหากเกิดมีไฟฟ้าใช้เพิ่มขึ้นเพียง 1,000 เมกะวัตต์ และไม่พอจะทำให้ไฟฟ้าดับเป็นลูกโซ่ไปทั่วประเทศ

ขณะที่ศ.ดร.เกษรา ธัญลักษณ์ภาคย์ รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท เสนา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) ผู้ประกอบการโครงการบ้านโซลาร์รายแรกในประเทศไทย กล่าวว่า พลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานใหม่ที่ได้รับความสนใจจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพราะนอกจากจะเป็นพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) หรือพลังงานที่ใช้แล้วไม่หมดไป ยังเป็นพลังงานสะอาด ไม่สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยปัจจุบันในต่างประเทศได้เริ่มมีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นหลัก เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้ากันอย่างแพร่หลาย

สำหรับในประเทศไทย พลังงานแสงอาทิตย์ได้รับความนิยม เพื่อนำมาผลิตกระแสไฟฟ้ามาก เนื่องจากความได้เปรียบด้านที่ตั้ง ซึ่งอยู่ในเขตร้อนชื้น ใกล้เส้นศูนย์สูตร นวัตกรรมแผงโซลาร์เซลล์ (Solar Cell) จึงมีบทบาทมาก เป็นพลังงานทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับคนทั่วไป ซึ่งแผง

โซลาร์ติดตั้งง่าย อีกทั้งแผงโซลาร์เซลล์จะเปลี่ยนแสงอาทิตย์เป็นพลังงานไฟฟ้ากระแสตรงและเครื่องแปลงไฟจะแปลงไฟฟ้ากระแสตรงไปเป็นไฟฟ้ากระแสสลับสำหรับใช้งานภายในบ้าน และตู้ควบคุมไฟฟ้าก็จะทำหน้าที่จ่ายไฟไปใช้ภายในบ้าน

เริ่มภาวะเป็นพิษช่วยบ้านเย็น

ข้อดี คือประเทศไทยอยู่พื้นที่บริเวณเส้นศูนย์สูตรได้รับแสงอาทิตย์ยาวนานตลอดทั้งปี ทำให้ได้ศักยภาพพลังงานแสงอาทิตย์สูง ดังนั้นจึงทำให้ประเทศไทยเหมาะสมกับเทคโนโลยีนี้อย่างมาก อีกทั้งยังไม่มีมลภาวะภายในบ้าน เพราะแสงอาทิตย์เป็นพลังงานสะอาดที่ได้จากธรรมชาติ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยลดการสร้างคาร์บอนไดออกไซด์สู่อากาศและปรากฏการณ์เรือนกระจกที่ส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อนช่วยให้บ้านเย็น ด้วยคุณสมบัติของแผงโซลาร์ช่วยลดความร้อนบนหลังคาได้ จึงสามารถช่วยให้บ้านเย็นลงได้ด้วย

ดังนั้น การลงทุนซื้อแผงโซลาร์เซลล์ แม้จะมีต้นทุนแต่ก็เป็นต้นทุนเพียงครั้งเดียวที่สามารถใช้ได้นานพอกับการผ่อนบ้าน ทั้งหลัง เพราะมีอายุการใช้งานได้ถึง 25 ปี ซึ่งปัจจุบันแผงโซลาร์ราคาค่อนข้างลดลงมาก และมีประสิทธิภาพที่มากขึ้น เพราะฉะนั้น “โซลาร์” ไม่ใช่เพียงแค่แฟชั่น แต่เป็นเทรนด์ระยะยาวอย่างแน่นอน

บริษัท เสนา โซลาร์ เอเนอร์ยี จำกัด บริษัทย่อยในเครือของเสนา ดีเวลลอปเม้นท์ มุ่งมั่นพัฒนาสินค้าและบริการด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภายใต้ชื่อ Eco Innovation อาทิ การติดตั้ง “โซลาร์รูฟท็อป” ในโครงการบ้านและคอนโดมิเนียมเพื่อสร้างพลังงานไฟฟ้าจากแผงโซลาร์ซึ่งช่วยลดค่า

ใช้จ่ายส่วนกลางและเป็นพลังงานสะอาดพร้อมบริการหลังการขายอย่างการทำความสะอาด เซนา 360 SERVICE ที่ช่วยให้ลูกค้าเข้าถึงบริการหลังการขายของบริษัทได้ง่ายขึ้น

ศ.ดร.เกษรา มองว่าธุรกิจโครงการบ้านโซลาร์มีความท้าทายเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะนวัตกรรมของแผงโซลาร์ในอนาคตยังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในแง่ของประสิทธิภาพ รูปแบบของแผงโซลาร์ที่มีความทันสมัยมากขึ้น รวมไปถึงราคาที่มีแนวโน้มลดลงสวนทางกับความต้องการใช้ที่เพิ่มขึ้น จึงมั่นใจได้ว่าในอนาคตธุรกิจโซลาร์จะมีโอกาสเติบโตได้สูงยิ่งขึ้นอีกมากในอนาคต

แนะรัฐปรับค่าไฟสะท้อนมูลค่าต้นทุน

ด้านวิษิติน วิบุลผลประเสริฐ นักวิชาการสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) กล่าวว่า ในช่วง 4-5 ปีข้างหน้า ต้นทุนระบบโซลาร์และระบบกักเก็บพลังงานจะลดลงเร็วกว่าที่คิด และปริมาณไฟฟ้าโซลาร์รูฟท็อปเกิน 10% ของความต้องการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด จึงขอให้ภาครัฐปรับโครงสร้างค่าไฟฟ้าบ่อยขึ้นเพื่อสะท้อนสถานการณ์ตลาดและเทคโนโลยี รวมถึงปรับโครงสร้างค่าไฟฟ้าให้สะท้อนประเภทและมูลค่าของต้นทุน

Solar: พลังงานแห่งยุค Disruptive

หลายคนคงเคยได้ยินคำว่า “Disruptive Technologies” อยู่บ่อยๆ ตามบทความ ข่าว หรือเวทีเสวนาทั้งในไทยและต่างประเทศ นั่นเพราะว่า Disruptive Technologies นั้นคือปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดอนาคตของเศรษฐกิจและสังคมโลกในศตวรรษนี้ Disruptive Technologies นั้นเป็นเทคโนโลยีที่เข้ามาแทนที่เทคโนโลยีตัวก่อนหน้าผ่านการสร้างคุณค่าใหม่ให้กับผู้บริโภคและก่อให้เกิดเครือข่ายของธุรกิจสนับสนุนรูปแบบใหม่ๆ ตามมา

การที่เทคโนโลยีใหม่จะ Disrupt เทคโนโลยีเก่าได้นั้นจะต้องพิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพการใช้งานที่สูงกว่าเทคโนโลยีตัวเดิมขณะที่ราคาที่ต้องถูกกว่าและเข้าถึงได้ง่ายด้วย ขณะเดียวกันต้องสามารถแก้ปัญหาของเทคโนโลยีตัวเก่าที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วย ตัวอย่างของ Disruptive Technologies ที่เห็นได้ชัดก็เช่น การที่รถยนต์ส่วนบุคคลเข้ามาแทนที่รถม้าในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 หรือการผงาดขึ้นของโทรศัพท์มือถือที่ไล่ตีตลาดโทรศัพท์บ้านอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ 1990

หากจะกล่าวถึง Disruptive Technologies ในสายของพลังงานนั้นตอนนี้ก็เห็นไม่พ้นพลังงาน Solar หรือพลังงานแสงอาทิตย์ หากเราเอาตัวชีวิตการ Disrupt ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าพลังงานแสงอาทิตย์นั้นเข้าข่ายชัดเจน เนื่องจากแนวโน้มในปัจจุบันต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์นั้นถูกลงทุกปีในอัตราที่รวดเร็วมาก จนในหลายๆ พื้นที่ของโลกนั้นต้นทุนการผลิตนั้นต่ำกว่าการผลิตด้วยเชื้อเพลิงฟอสซิลแล้ว ขณะเดียวกันหากเรามองดูภาพรวมทั่วโลกจะเห็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่ง นั่นคือต้นทุนการติดตั้งแผงโซลาร์นั้นพอกๆ กันทุกที่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพลังงานแสงอาทิตย์จะเป็นพลังงานทางเลือกที่มาแรงในตอนนีแต่ความแพร่หลายในแต่ละพื้นที่ก็ต่างกัน

โดยสรุปแล้วพลังงานแสงอาทิตย์นั้นเป็นเทคโนโลยีพลังงานที่จะเข้ามาแทนที่พลังงานฟอสซิลในอนาคตข้างหน้าด้วยปัจจัยจากราคาที่ถูกลงและประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าต้นทุนของแผงโซลาร์จะมีราคาถูกลงทั่วโลก แต่การเข้าถึงแผงโซลาร์ในแต่ละพื้นที่ก็แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยจากฝั่งผู้กำกับดูแลที่มีผลต่อต้นทุนและความยากง่ายในการเข้าถึงพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้บริโภคได้

ศ.ดร.เกษรา ธัญลักษณ์ภาคย์ รองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท เสนา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)